

Marin Georgievről

Marin Georgiev költő, esszéista és szerkesztő életművének jelentős részét szentelte a magyar irodalomnak, a bolgár-magyar kulturális kapcsolatoknak.

Több mint húsz kötete jelent meg, de híressé-hírhedetté az a könyve tette, amely a rendszerváltozással megnyílt levéltárak anyagát fölhasználva a kommunista Nikola Vapcarov költő hamis mítoszát rombolta le (*Harmadik kivégzés*, 1993). A Bolgár Írószövetség hetilapját 1990-ben ő formálta rendszerváltoztató fórummá, s tizenhárom évig erős ellenszélben is úgy megtartotta, hogy a politika kelet-nyugati hintázása során ez a lap végig kitartott a nemzeti önállóság igénye és a nyugatos szellem mellett. Ebben a tájékozódásban volt segítségére a nyolcvanas évek elejétől megismert Magyarország példája. Akkoriban virágoztak irodalmi kapcsolataink, s Georgiev Nikolaj Káncsevval és a néhány évvel ezelőtt Balassi-karddal szintén kitüntetett Ivan Canevval együtt személyesen ismerkedhetett magyar kortársaival – közülük Kiss Benedekhez, Rózsa Endréhez, Utassy Józsefhez nemcsak a kölcsönös fordítások munkája, hanem barátság is fűzte. Egyívású költőtársainak is szerepük volt abban, hogy Magyarországot az elérhető Európának, a magyar kultúrát a legyőzetésben is győztes erkölcs és szellem példajaként ismerte meg, s máig annak tekinti. Hetilapja, a *Literaturen forum* másfél évtizeden át rendszeresen közölt klasszikus és mai magyar költőket, kritikákat, ismertetéseket a magyar kultúráról.

A meghatározó falusi élmények, a hagyományos világ szétesésének korszerű kifejezése a hatvanas–hetvenes évek bolgár íróit is foglalkoztatta. Georgiev verseiben a falu, a természet az egyetemes társadalmi és erkölcsi eszmélkedés tárgyiasításának anyaga; a lelki mozzanatok önála olyan metafizikus halál-félelemnek alárendelve jelennek meg, amely nemzedékek hosszú sorának tapasztalatában gyökerezik. Költészetét egyes kritikusok néplélektaninak tartják, s ezért Botev, Javorov, Furnadzsievs és Jovkov művészetével kötik össze, metafizikai vonásai miatt pedig azzal az Atanasz Dalcsevval és Petar Alipievvvel rokonítják, akiknek kötetre való Petőfi-vers zseniális fordítását köszönhetjük.

ARATÓ GYÖRGY (1955) tanár, kulturális diplomata, köztisztviselő.

Marin Georgiev a kilencvenes években a kiváló bulgarista, Juhász Péter ismertette meg földije, Sinka István verseivel. Ebből a találkozásból néhány év alatt remek fordításkötet született, amelynek legjobb darabjai az eredeti művek színvonalát is elérik. Az irodalomtörténet azt mutatja, hogy megbízható, irodalmi segédanyagként használható fordítások talán készülhetnek ösztöndíjas megbízások keretében, de a maga nyelvén, a maga kultúrájában megzendülő, termékenyítő, élményadó fordítás csak közös élményvilág, közös lelki és kulturális beállítódás talaján születhet. Ritka lehetőség és nagy öröm volt számomra, hogy a szófiai magyar intézet igazgatójaként a kétezres évek közepén fölkeríthettem Marint egy olyan antológia összeállítására, amely irodalmunknak számára legkedvesebb verseit tartalmazza. Nem csalódtam: az *Egyedül a mindenségben – az én magyar költészetem* (2007) az igencsak változatos színvonalú bolgár fordítások tömegéből kimagasló értékek egyéni válogatása lett.

Bár Georgiev költőként indult, s nálunk így is ismerik, sokan esszéista-prózaírói tehetségét tartják nagyra, mert immár több kötetet megtöltő portréiban, visszaemlékezéseiben az utóbbi negyven év bolgár világát olyan éles fényben mutatja fel, mint talán senki más. Nem elemző alkat, hanem született művész: egy-egy pillantással embereket, helyzeteket úgy képes fölmérni, mint a legnagyobbak – az ábrázolásban pedig szűkszavú, pontos, önmagával is kíméletlen. Szerencse, hogy ez az író a sajátosan patriarchális bolgár viszonyok között több mint egy évtizeden át az országos politika határvidékein mozoghatott: prózája nemcsak egy nálunk alig ismert közeli ország viszonyait, hanem önmagunkat, magyarokat is segít megérteni. Magyar élményeiről, klasszikusainkkal kötött irodalmi, és nemzedéktársaival született személyes ismeretségéről egész prózákötetet állított össze (*Holtomiglan – Az én magyar Európám*, 2016).